Tilasto ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) soveltamisesta vuoteen 2011

Laki ja asetus ympäristövaikutusten arvioinnista tulivat voimaan 1.9.1994. YVA-menettelyä uudistettiin ensimmäisen kerran vuonna 1999 voimaan tulleella lakimuutoksella ja uudella YVA-asetuksella. YVA-asetuksen hankeluettelosta tuli tällöin aiempaa täsmällisempi ja siihen tuli uusia hanketyyppejä, myös YVA-menettelyn tapauskohtaisen soveltamisen kriteerit täsmentyivät.

Vuonna 2006 tehtyjen muutosten myötä YVA-menettelyn soveltamispäätökset siirtyivät ympäristöministeriöltä alueellisten ympäristökeskusten hoidettaviksi. Samalla aiemmasta lausuntomenettelystä luovuttiin ja YVA-lakia muutettiin siten, että yksittäistapauksissa niin YVA-menettelyn soveltamisesta kuin soveltamatta jättämisestäkin tehdään päätös.

Vuoden 2010 alusta voimaan tulleet muutokset YVA-lakiin päivittivät YVA-lainsäädännön vastaamaan samaan aikaan voimaan tullutta lakia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. Muutoksilla korvattiin alueelliset ympäristökeskukset ELY-keskuksilla. Tässä seurannassa YVA-hankkeiden ja -päätösten alueellinen jakauma on esitetty ELY-keskuksittain.

Tuulivoimahankkeet sekä hiilidioksidin talteenotto-, siirto ja varastointihankkeet lisättiin asetuksen hankeluetteloon vuonna 2011.

Seurannassa YVA-hankkeet on luokiteltu vuoden 2011 asetuksen hankeluettelon mukaisiin hanketyyppeihin. Vanhimman lain aikana vireille tulleet hankkeet on sijoitettu lähimpään vastaavaan kohtaan.

Vuoden 2011 loppuun mennessä YVA-hankkeita oli kaikkiaan tullut vireille yhteensä 587, joista päättyneitä oli 494, vireillä 83 ja keskeytettyjä 10 kappaletta. Keskeytetyistä hankkeista 7 oli jätehuoltoon, yksi oli luonnonvarojen ottoon ja käsittelyyn sekä yksi metalliteollisuuteen liittyviä hankkeita. Yksi keskeytetty hanke oli laitettu vireille yksittäistapauksena. Vuoden 2011 aikana tuli vireille 40 hanketta, joka on määränä pienempi kolmeen aikaisempaan vuoteen verrattuna (Kuva 1).

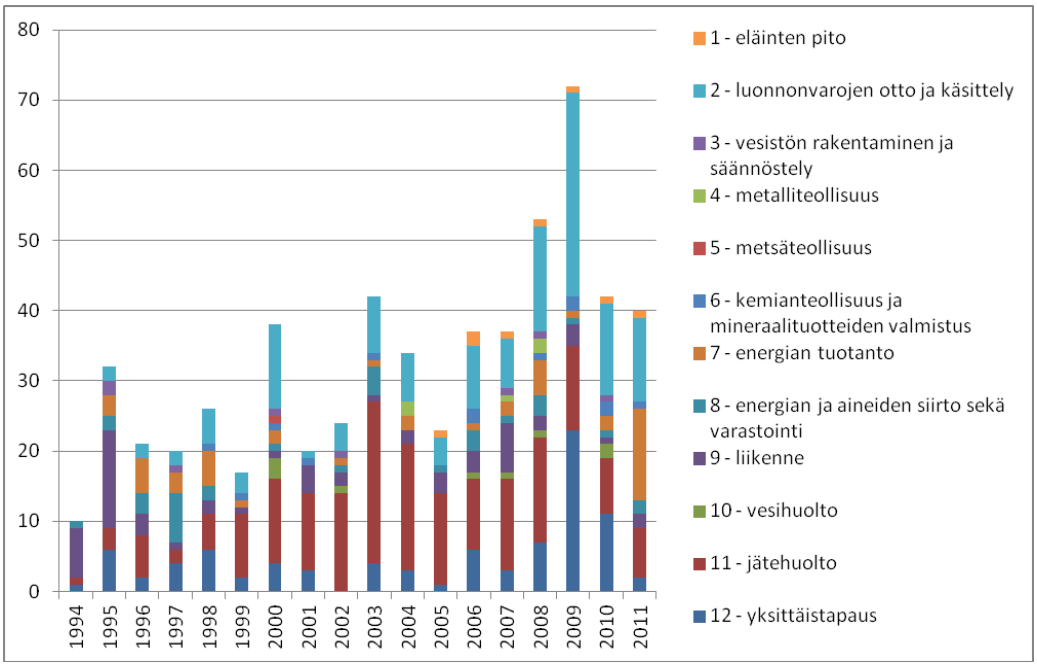

Kuva 1. Vuonna 2011 vireille tulleet hankkeet hanketyypeittäin.

Yleisin hanketyyppi YVA-lain voimaatulosta lähtien vuoden 2011 loppuun mennessä on jätehuolto, joka kattaa noin kolmanneksen kaikista hankkeista, 182 kpl (Kuva 2). Seuraavaksi yleisin tyyppi on luonnonvarojen otto ja käsittely, jonka osuus on 23 % (134 kpl). Harvinaisin hanketyyppi on metsäteollisuus, joita on tullut vireille YVA-lain voimaantulon jälkeen ainoastaan yksi. Eläintenpito (8 kpl, hankeluettelossa vuodesta 2005 alkaen), metalliteollisuus (4 kpl) ja vesistön rakentaminen ja säännöstely (7 kpl) kattavat kukin noin prosentin kaikista hankkeista.

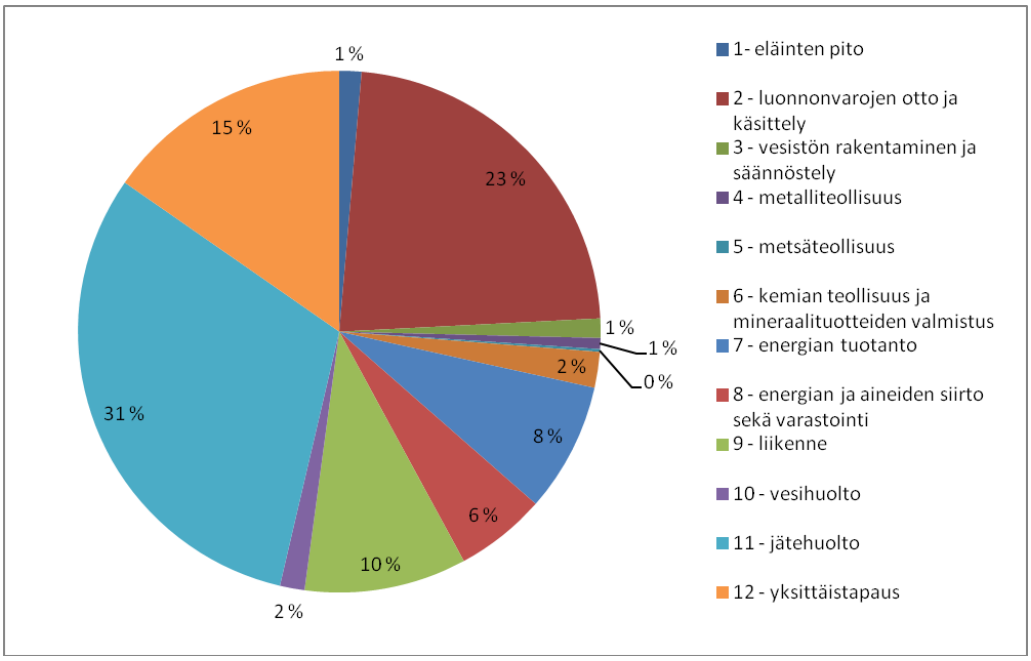

Kuva 2. Vuosina 1994–2011 vireille tulleiden hankkeiden (587 kpl) jakautuminen hanketyyppeihin.

1.6.2011 säädetyn asetuksen mukaan mm. tuulivoimalat liitettiin energian tuotannon hanketyyppiin. Aikaisemmin niihin oli sovellettu YVA-harkintaa yksittäistapauksina. Tämän johdosta energian tuotantoon kuuluvia hankkeita tuli 2011 selvästi aikaisempia vuosia enemmän (13 kpl), ja energian tuotanto oli myös yleisin hanketyyppi (33 %). Seuraavaksi yleisin hanketyyppi oli luonnonvarojen otto ja käsittely (12 kpl, 30 %). Yksittäistapaukset puolestaan vähenivät asetusmuutoksen johdosta kahteen kappaleeseen (5 %). Perinteisesti yleisimpään hanketyyppiin jätehuoltoon liittyviä hankkeita tuli vireille 7 kappaletta (18 %). Vesistöjen rakentamiseen ja säännöstelyyn, metalliteollisuuteen, metsäteollisuuteen ja vesihuoltoon liittyviä hankkeita ei tullut vireille yhtään.

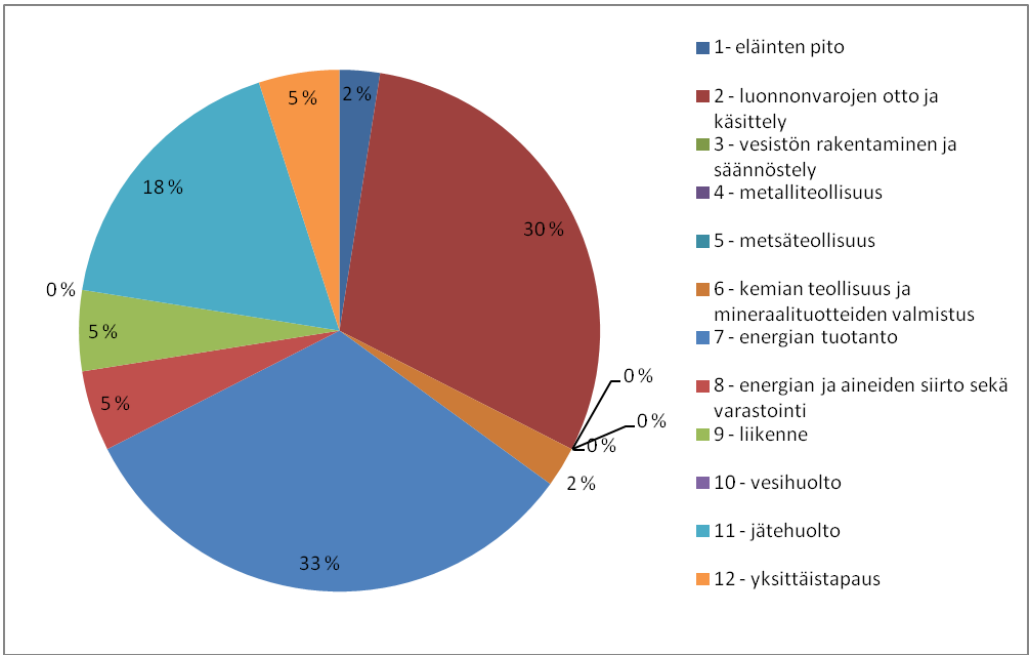

Kuva 3. Vuonna 2011 vireille tulleiden hankkeiden (40 kpl) jakautuminen hanketyyppeihin.

YVA-lain voimaatulosta lähtien vuoden 2011 loppuun mennessä Uudenmaan ELY-keskuksen alueella oli tullut vireille eniten YVA-hankkeita, 112 kappaletta (Kuva 4). Toiseksi eniten hankkeita (72 kpl) oli tullut vireille Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella. Vähiten YVA-hankkeita oli tullut vireille Kainuu (12 kpl) ja Etelä-Savon ELY-keskusten alueilla (13 kpl). Työ- ja elinkeino ministeriö on toiminut yhteysviranomaisena yhdeksässä energian tuotantoon liittyvässä hankkeessa, jotka koskivat ydinvoimaloita tai käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta.

Yleisimpiin hanketyyppeihin, jätehuoltoon sekä luonnonvarojen ottoon ja käsittelyyn liittyviä hankkeita on tullut vireille kaikissa ELY-keskuksissa. Pohjois-Karjalaa lukuun ottamatta kaikissa ELY-keskuksissa on ollut tapauskohtaisen harkinnan perusteella vireille tulleita hankkeita. Hanketyyppien määrät ja niiden keskinäiset suhteet vaihtelevat paljon alueellisesti.

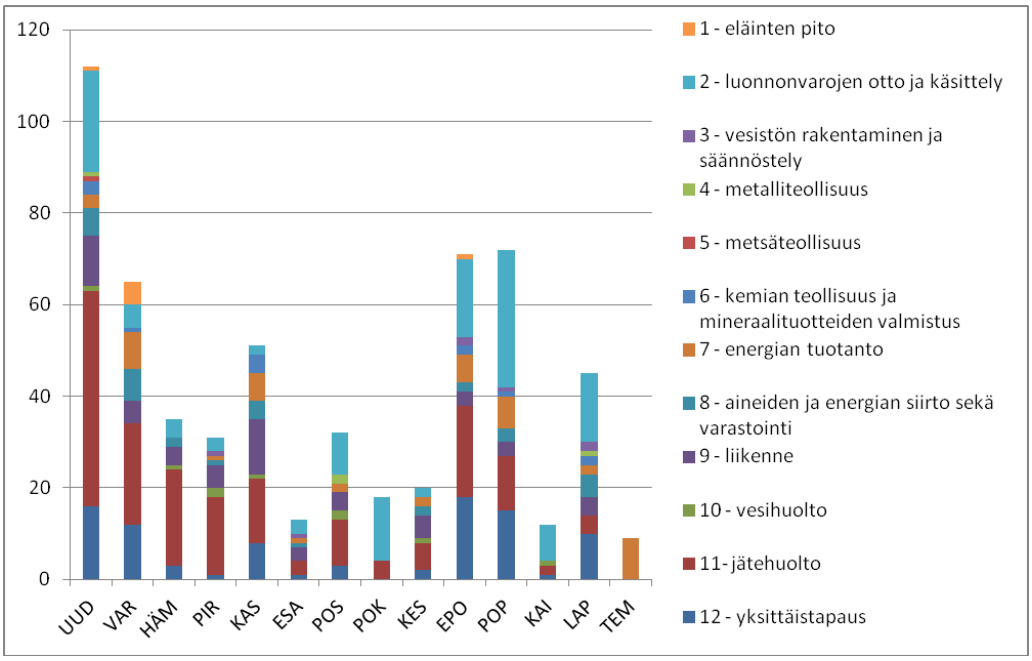

Kuva 4. Vuosina 1994–2011 vireille tulleet hankkeet yhteysviranomaisittain.

Vuonna 2011 eniten hankkeita, 10 kappaletta (Kuva 5) tuli vireille Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa. Näistä kuusi liittyi energian tuotantoon, ja ne olivat kaikki tuulivoimahankkeita. Seuraavaksi eniten hankkeita tuli vireille Lapin ja Varsinais-Suomen ELYissä, molemmissa kuusi kappaletta. Kainuun ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksissa ei tullut vireille yhtään hanketta.

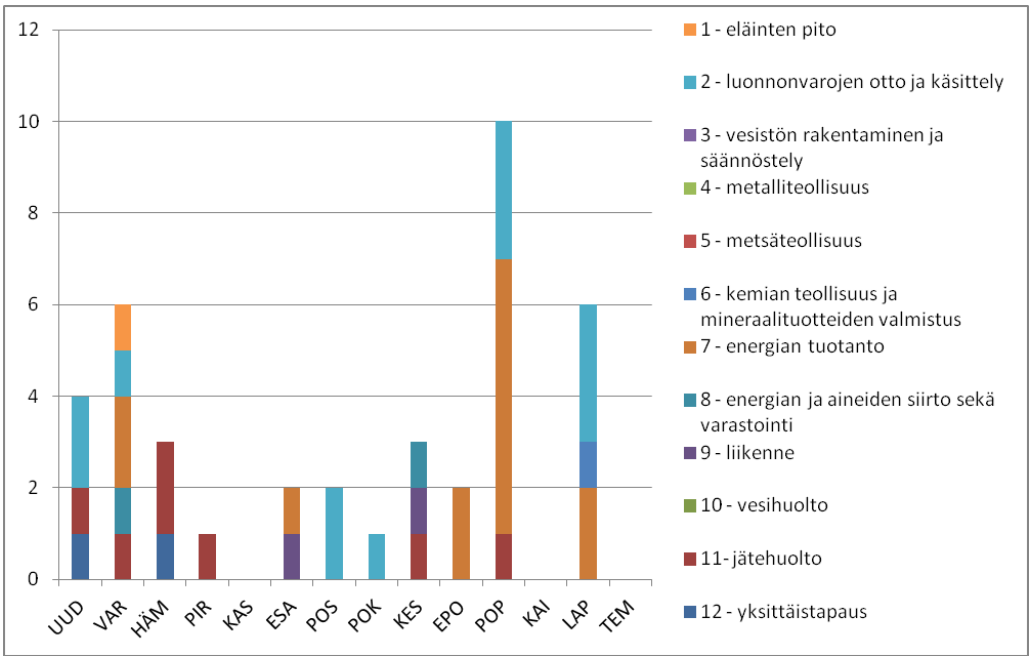

Kuva 5. Vuonna 2011 vireille tulleet hankkeet yhteysviranomaisittain.

Vastuu YVA-menettelyn soveltamispäätösten teosta siirtyi ympäristöministeriöltä alueellisille ympäristökeskuksille 1.9.2006. Vuoden 2011 loppuun mennessä eniten päätöksiä YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on tehty Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa, 56 kappaletta (Kuva 6). Vähiten päätöksiä YVA-menettelyn tapauskohtaisesta soveltamisesta on tehty Keski-Suomen ja Pohjois-Savon ELY-keskuksissa, molemmissa viisi kappaletta. Kaikkiaan päätöksiä oli vuoden 2011 loppuun mennessä tehty aluehallinnossa 289, joista 193 (67 %) kielteisiä.

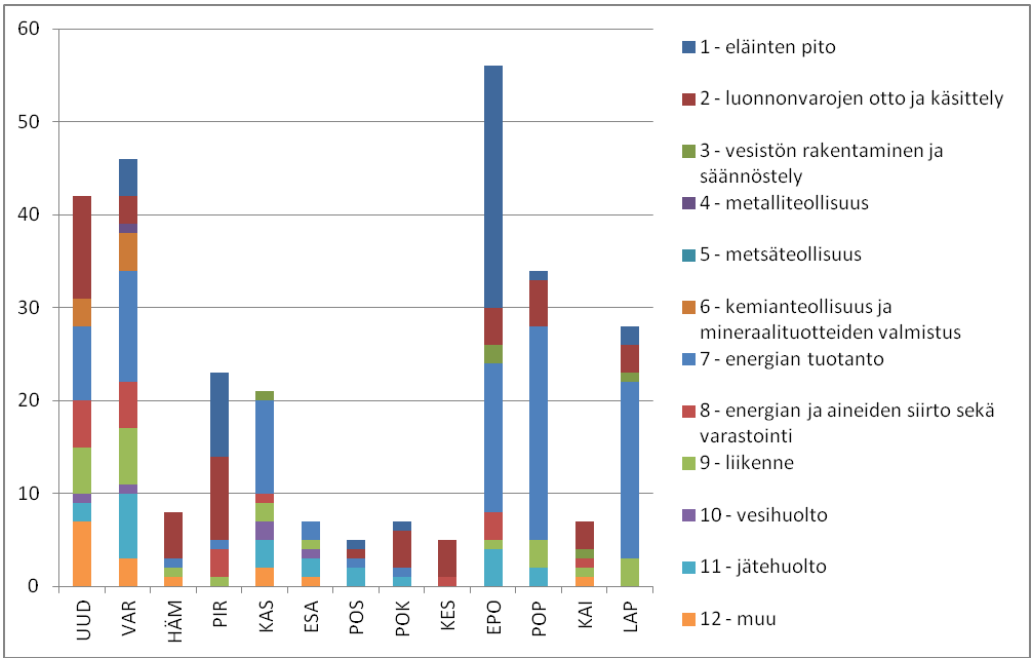

Kuva 6. Päätökset YVAn soveltamisesta yksittäistapauksissa yhteysviranomaisittain 1.9.2006–31.12.2011.

Vuonna 2011 tehtiin yhteensä 56 päätöstä YVA-menettelyn tapauskohtaisesta soveltamisesta. Eniten päätöksiä tehtiin Varsinais-Suomen ELYssä, yhdeksän kappaletta (Kuva 7), ja seuraavaksi eniten Uudenmaan ELY-keskuksessa, kahdeksan kappaletta. Pohjois-Savon ELY-keskuksessa ei tehty lainkaan YVA-menettelyn soveltamispäätöksiä. Hämeen ja Keski-Suomen ELY-keskuksissa tehtiin molemmissa yhdet kielteiset päätökset.

Päätöksiin liittyvien hankkeiden joukossa oli metsä- ja metalliteollisuutta sekä vesistön rakentamista ja säännöstelyä lukuun ottamatta kaikkia hanketyyppejä. Yleisin hanketyyppi oli energian tuotanto, johon tehtiin 20 päätöstä. Näistä 19 liittyi tuulivoimahankkeisiin. Seuraavaksi yleisin hanketyyppi oli luonnonvarojen otto ja käsittely (16 kpl).

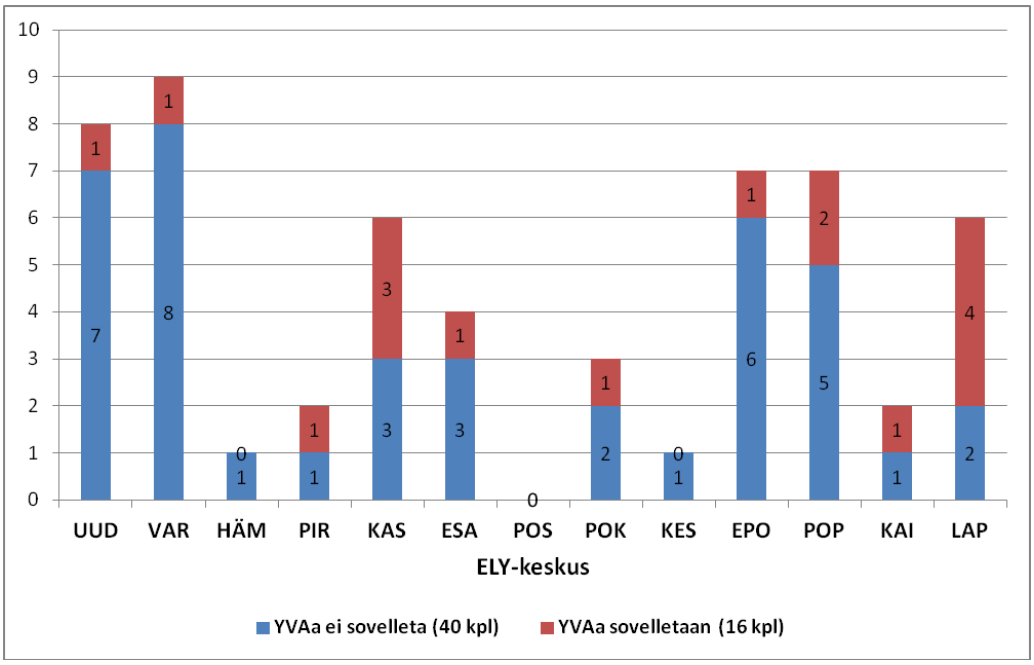

Kuva 7. Päätökset YVAn soveltamisesta yksittäistapauksissa yhteysviranomaisittain 2011.

Kaikkien YVA-lainsäädännön voimaantulosta vuoden 2011 loppuun mennessä päättyneiden hankkeiden vireilläoloaan mediaani oli 13 kuukautta Kuva 8). Vuonna 2011 päättyneiden hankkeiden (44 kpl) mediaani 14,7 kuukautta. Tämä on kaksi kuukautta vähemmän kuin vuonna 2010, mutta puolestaan enemmän kuin sitä edeltävinä kahdeksana vuotena. Yksittäistapausten harkintojen mediaani oli vuonna 2011 2,2 kuukautta.

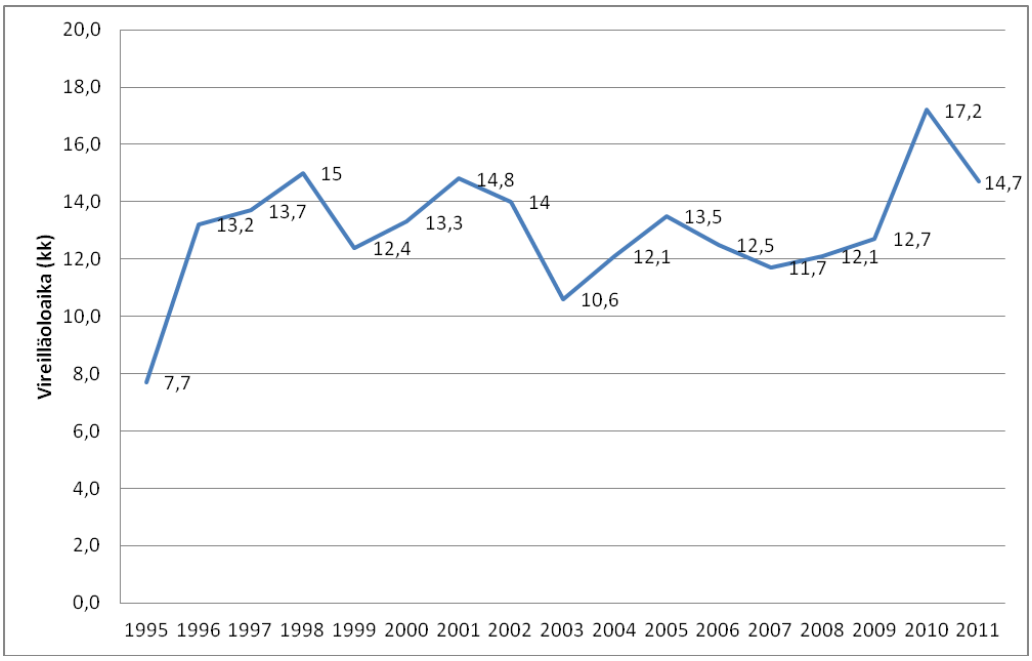

Kuva 8. Hankkeiden vireilläoloajat (mediaani) kuukausina päättymisvuoden mukaan.

Vuoden 2011 loppuun mennessä vireille tulleiden tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyt

Tuulivoimahankkeet ovat herättäneet viime vuosina runsaasti kiinnostusta. Seuraavassa on tarkasteltu tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyihin sisältyviä voimaloiden määriä ja tehoja, sekä tarkasteltu tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyiden alueellista jakaumaa, ajallista kehitystä sekä tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyiden vireilläoloaikoja.

Kaikki vuoden 2011 loppuun mennessä vireille tulleet tuulipuistohankkeet/YVA

	Hankkeiden lukumäärä	Voimaloiden yhteenlaskettu lukumäärä	Voimaloiden yhteenlaskettu teho (MW)
Päättyneet	22	602–994	1939–4146
Vireillä olevat	22	594–916	1568–3946
Yhteensä	44	1196–1910	3507–8092

Vuoden 2011 loppuun mennessä vireille tulleet merituulipuistohankkeet/YVA

	Hankkeiden lukumäärä	Voimaloiden yhteenlaskettu lukumäärä	Voimaloiden yhteenlaskettu teho (MW)
Päättyneet	10	402–701	1374–2908
Vireillä olevat	2	42–179	186–857
Yhteensä	12	444–880	1560–3765

Vuoden 2011 loppuun mennessä vireille tulleet maatuulipuistohankkeetYVA

	Hankkeiden lukumäärä	Voimaloiden yhteenlaskettu lukumäärä	Voimaloiden yhteenlaskettu teho (MW)
Päättyneet	12	200–293	565–1238
Vireillä olevat	20	552–737	1382–3089
Yhteensä	32	752–1030	1947–4327

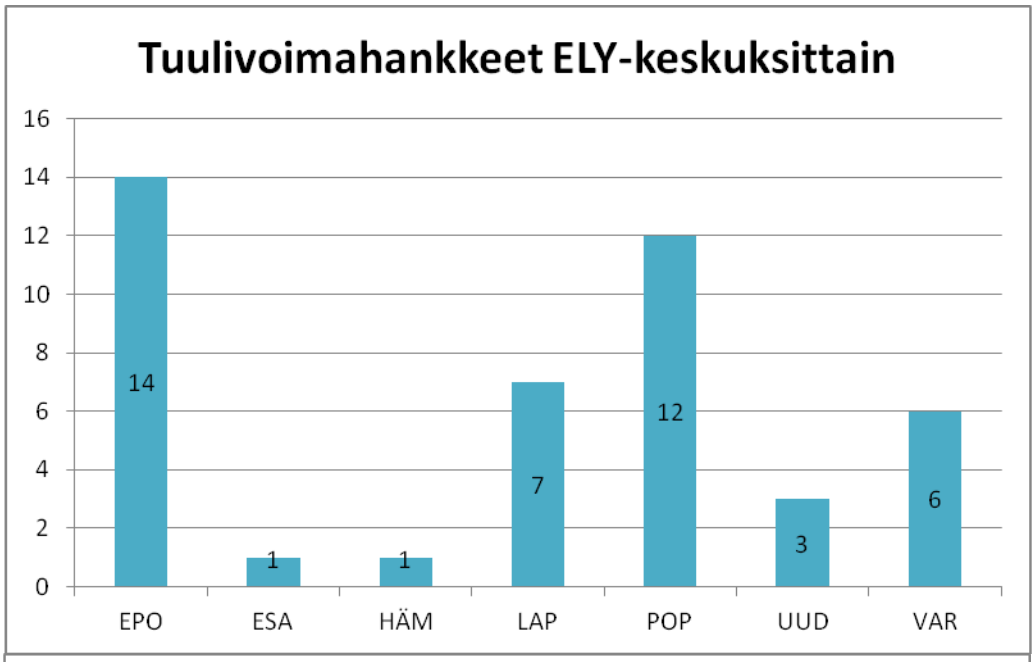
Tuulivoimahankkeet ELY-keskuksittain
16
14
12
10
8
6
4
2
0
14
1
1
7
12
3
6
EPO
ESA
HÄM
LAP
POP
UUD
VAR

Tuulivoimahankkeet vuosittain
(vireilletulovuoden mukaan)
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
1
1
2
2
16
9
13
2001
2006
2007
2008
2009
2010
2011

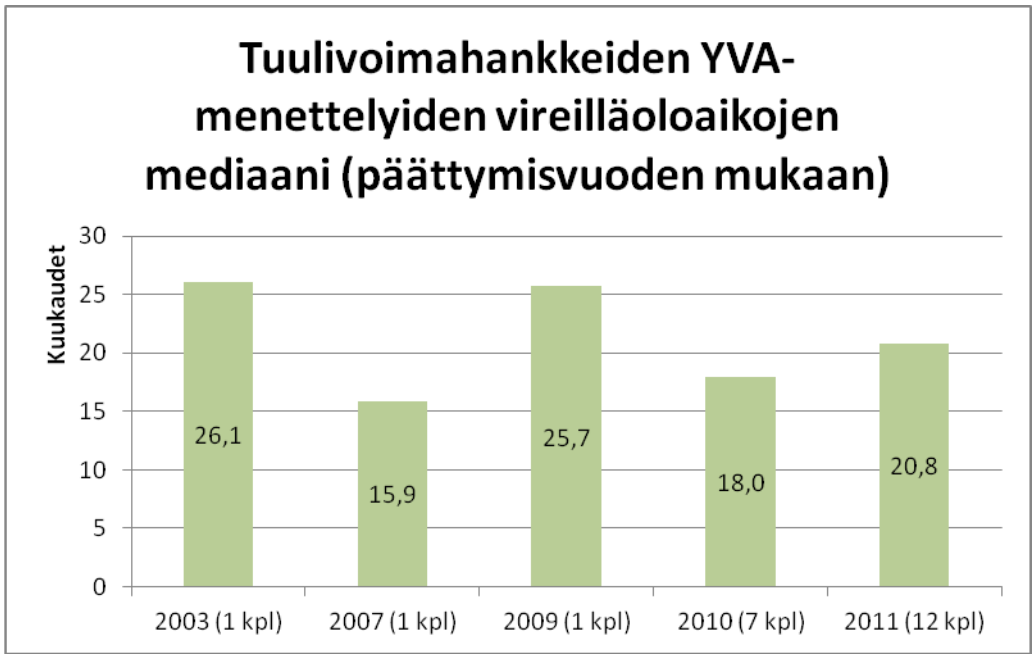
Tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyiden vireilläoloaikojen mediaani (päättymisvuoden mukaan)
Kuukaudet
30
25
20
15
10
5
0
26,1
15,9
25,7
18,0
20,8
2003 (1 kpl)
2007 (1 kpl)
2009 (1 kpl)
2010 (7 kpl)
2011 (12 kpl)